№ 134. Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 135 (6325)
ИЮЛИИН 11
СРЕДА
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Харгы заһабарилга— ажахын шухала хэрэг

Ороноймнай арадай ажахын үлэ түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта харилсаан, тэрэ тоодо автомобильна транспортын түргэнь улам ургана. Алибаа транспортын һаадгүй һайнаар хүдэлмэрилхын, үдэрэй үдэртэ үргэдхэгдэхэ, һайжаруулагдахын тулада гүрэнэй зүгһөө ехэ анхарал табигдана. Тиин, мүнһэй хойто тээхи табанжэлэй түсэб.соо автомобильна транспортай талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хараалагдаһан байгаа. Тэрэнние гүйсэдхэнэй үндэһөөр тус транспортын 1950 оноой ашаа шэрэлгэнь 1940 онойхиһоо 2,3 дахин нэмэнэ. Табанжэлэй эсэс тээшэ автомобильна һайн харгынуудай тоо һайн урда тээхиһээ 2,5 дахин олон болоһон байба.

Манай эндэшье хүдөөгэй харгынуудые бариха, заһабарилхын тула ехэ лэ горьтой ажал хэгдэһэн байна юм.

Гэхэ зуура, мүнөө жэлдэ зарим (Хойто-Байкалай, Заиграйн гэхэ мэтэ) аймагуудай һайнаар хүдэлмэрилжэ байбашье һаань, харгын заһабарилгын түсэб бүхы дээрээ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, июлиин 1-нэй байдалаар, харгынуудые капитальнаар заһабарилга — миил 58 процент, заһабэлгэ — оройдоо 39 процент, түргэ хонхинуудые бариха даабари — 58 процент, тиихэдэ хүн зоной хабаадуулха түсэб миил 19,1 процент дүүргэгдээ. Торинн, Тарбагатайн, Бичурын ба бусад хэдэн аймагуудай харгын таһагууд зам заһабарилгада хэрэгтэй материалуудые бэлэдхэхэ, хүн зониие энэ хүдэлмэридэ хабаадуулха талаар бэлэдхэл юумэ хээгүй, зүндөө бүтээлэ ябадалда найдаад һууна.

Зарим аймагуудай партийна, советскэ органуудай ударидагшад харгы ба хүүргэнүүдые бариха, заһабарилха иимэ шухала хэмжээ ябуулгада хүдэлмэришэд, мори унаа болон транспорт түсэбэй ёһоор хабаадуулха асуудалда анхарал багаар табиһан байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Харгын хүдэлмэрие түргэдхэхэ зорилгоор июниин 10-һаа июлиин 10 хүрэтэр республика соо харгыгэйдэһэн һарын даб дээрэхи хүгүүлдэһэө харахада, зарим аймагуудай колхозууд үнгэргэжэ жэлэнгүй алдуунуудые дабтан, хүдэлмэришэдые ба мори унаа хүсэд бэлэгэзэгүй, графигаар харааһагдаһан хүдэлмэри таһалдуулан байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай «Улаан Туяа» гэжэ хүдөө ажахын артель түсэбөө миил хоёр процент дүүргээ. «Путь социализма», «Коминтерн» колхозууд хэрэгтэ баһал хангагүйгөөр хандана. Тэрэшэлэн Закаменай аймагай «Босвик» ба Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд харгын барилгада хабаадаха хүнүүдые үгэнгүй, график таһалдуулаа.

Харгы барилга, заһабарилгын түсхай һара үнгэрөө, тиимэһээ түр зуурын заһабарилгада хэхэдэ болохо гэһэн тон буруу һанал бодолнууд эрид шангаар тэмсэхэ, дутуунуудай дары усадхахын тула темпэ бүри түргэдхэхэ, хүсэнүүдые нэмэжэ элсүүлхэ шухала.

Мүнөө, ургаса хуряаха ба гүрэндөө тушааха сагай улам ойртожо байхадань, хүдөөгэй харгы замуудай заһабарилгые түгэсхэхэ асуудал хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар табигдана. Тиимэһээ, харгын таһагууд ба колхозуудай правленинүүд нютагуудтахи бүхы харгынуудые бүримүһөн заһабарилха, хүдөө ажахын продуктнуудые зөөлгэдэ түгэс бэлэн болгохо, ходоодо дардам һайн байлгаха уялгатай. Энээнэй тулада, колхоз бүхэн саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ хүдэлмэришэдтэй ба мори унаатай бригаданнуудые эмхидхэн табиха ёһотой. Харгы, хүргэнүүдые барилха, заһабарилхада хэрэглэгдэхэ материалнуудые хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ шухала.

Энэ хүдэлмэрие сомсоведүүдэй ба аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд, колхозуудай правленинүүд өөһэдынгөө үдэр бүриин хиналта шалгалта доро абаха, тохёолдоһон дутуу дундануудые ужаангүй, дары усадхаха уялгатай.

Харгын хүдэлмэридэ хабаадаха тухай гүрэнэй даалгабарие хаһа саг соонь дүүргэнгүй, ажахын ехэ удхашанартай тус хэмжээ-ябуулгада һаад ушаруулһан нюурнууд — харгын таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр хуулиин үмэнэ харюусаха ёһотой.

Аймагуудтахи хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө харюусалгые дээшэлүүлхэ, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ ба түһаламжа үзүүлхэһээ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы замай Управлениин хүтэлбэрилэгшэдһөө, мэргэжэлтэдһээ эрилдэнэ.

Харгын хүдэлмэридэ хабаадагшадай дунда агитационно-ойлгуулламжын ба культурна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһанууды» түргэ түргөөр гаргаха шухала. Энэ хэрэгые хүдөөгэй партийна, комсомольско организацинууд эмхидхэхэ уялгатай.

Харгынуудые заһабарилха хүдэлмэридэ хабаадагшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалайнь бүтэсэй улам дээшэлүүлхэ ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо гээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай, харгын таһагуудай шухала зорилго болоно.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ЯБУУЛАЯ

Түрүүшын үдэрнүүдтэ

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Томодхогдоһон «Заря коммунизма» колхоз энэ жэлдэ үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр эхилээ. 11 сенокосилканууд, 160 хажуурушад үбһэ сабшажа ябана.

Үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын 5 хоногой дүнгүүдээр № 1 таряаналжалай бригадынхид (бригадирынь нүхэр Полуянов) түрүү һуури эзэлээ. Колхозой правлениин ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг энэ бригадада барюулагдаба.

Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилээд энэ бригадын гэшүүд оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, гар хажуурушад Галина Притчина, Галина ба Мария Дульянинованар, Александра Шулина, Анна Собенникова гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабарие 110—130 процент дүүргэнэ.

Мүн Молотовой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие түрүүшын үдэрһөөнь үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна. Үбһэ хуряалгада ябагшад үдэр ерээхэ бүри ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлнэ. Аймаг дотороо сенокосилкын машинистнүүдэй мүрысөө үүсхэгшэ комсомолец Иван Баженов үдэртөө 6,5 га сабшаха нормотой аад, ходоод 10,5 гектар сабшана.

А. Шулунов.

Үбһэ сабшалгада жэгдэрэн оробо

КЫРЕН. (Телефоноор абтаба). Аймагай түрүү колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Осоавиахим», Будённын, Молотовой, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд набшаһа намаа бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээд, силос даража захалаа.

18 колхозууд үбһэ сабшалгада жэгдэрэн оробо, бэшэниинь түүбэрилэн сабшажа байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Фролов) 4 сенокосилканууды, 39 гар хажуурушадые гаргаа. Энэ 140 гектар сабшагдаад, хуряагдажа байна. Мүн XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 100 гаран гектар, «Красный пахарь» — 80 гектар сабшаа.

С. Бельгаев.

Һургашад колхоздо туһална

Курумканай аймагай Кучегөөрэй долоонжэлэй һургуулиин һурагшад Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо набшаһата тэжээл эдэбхитэйгээр бэлэдхэлсэнэ. Һурагша бүхэн 10—12 центнер иимэ тэжээл бэлэдхэхэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Г. Раднаева, С. Будаев, Д. Ухинов ба бусад богонихон болзор соо 4—6 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ.

В. Баторов.

Сезон соо 400 гектар сабшахаб

Колхозно ба совхозно малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые дүүргэхэ һүүлэй шиидхэхы жэл ябажа байна. Тиимэһээ адуу малые амжалтатайгаар үсхэбэрилгын шухала нүхэсэл болохо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ябадалда машинистнүүдэй хүдэлмэри ехэ удхашанартай. Энээнние хараадаа абаад, бии шэнэ уялганууды абабаб.

Сезон соогоо — хүдэлмэриин 40 үдэр соо —400 гектар гэхэ гү, али үдэр бүри 10 гектар хуряаха. Тинхэдээ үбһыень тон доогуур сабшахаб. Эдэ уялгануудаа бэелүүлхын тула хүдэлмэрөө часай графигаар эмхидхээд, халаанай моридтой ябаха байнаб.

Сенокосилкые бүрин хүсөөрнь ашаглаалһаа, иимэ амжалта түйлагдаха байна. Тиимэһээ энээнэй тула би бүхы оролдолгоё, шадабаряа гарган хүдэлмэрилхэб. Үбһэ хуряалгын үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ, нингэнгөө адуу малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шадахабди.

Цырен-Доржи Очиров,
Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой сенокосилкын машинист.

Эхилхэһээ эмхитэйгээр хүдэлмэрилхэ

Үбһэ хуряалгын тон харюусалгатай саг ерээ. Мухаршэбэрэй аймагай түрүү колхозууд үбһэ хуряалгые түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн эмхитэйгээр ябуулжа байна. Харашэбэрэй сельсоведэй «Победа», Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ, Подлопатинска сельсоведэй Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай сабшалан дээрэ тракторна ба морин сенокосилканууд хүдэлмэрилжэ захалаа. Эдэ колхозуудта силос даралга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ эрхимээр ябуулагдана.

Гэхэтэй хамта, аймагай олохон колхозуудай ба Хонхолойн, Гашейн МТС-үүдэй үбһэ хуряалгын машинанууд мүнөө хүрэтэр үбһэ сабшалгада хүсэд гаргагдаагүй байһаар. Хонхолойн МТС-эй тракторна сенокосилканууд 5 агрегадуул «Улаан-Шулуута», Ленинэй, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта гараһаар 3—4 хоноо. Тэдэ, тэдэ агрегадууд мүнөө хүрэтэр хүдэлмэрилжэ эхилээдүй. «Тракторна агрегадуудтнай яахадаа хүдэлмэрилнэгүйб?» — гэжэ тус МТС-эй директор нүхэр Переваловһаа асуухада, «Бороо хура орожо, һаатаашоод байнабди» — гэжэ шалтана. Тиихэдэ тус МТС-эй харьяата «Искра» колхоз 19 морин сенокосилка хүдэлмэрилүүлхын орондо миил 14-ые ябуулна. Мүн энэ колхоз 540 тонно силос бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, оройдоо 25 тонно бэлэдхээ. Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ эндэ муугаар эмхидхэгдэнэ. 200 хүдэлмэрилэгшэдэй орондо, оройдоо 100 гаран колхозникууд үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

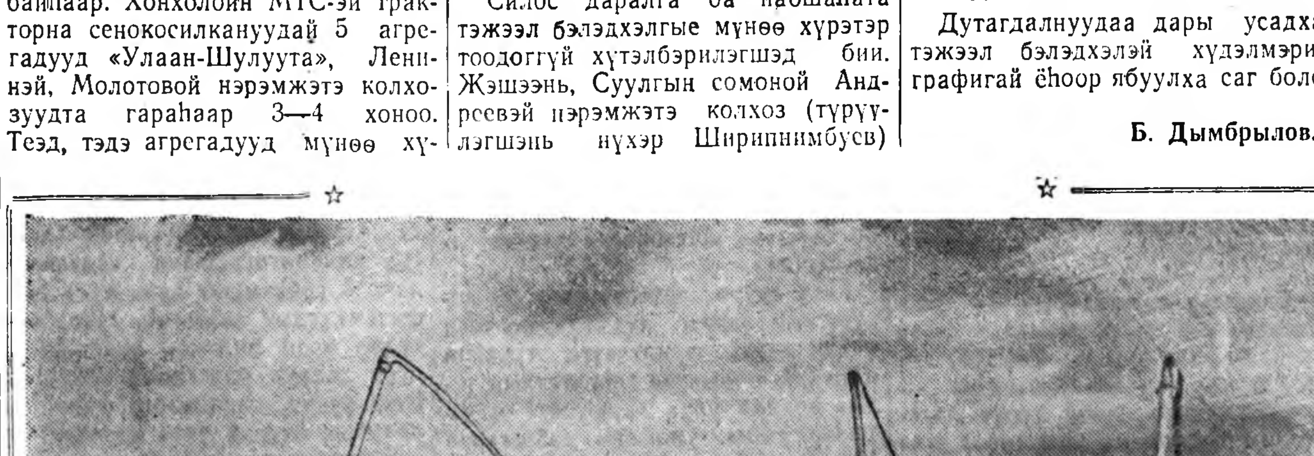
Силос даралга ба набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые мүнөө хүрэтэр тоодоггүй хүтэлбэрилэгшэд бии. Жэшээнь, Суулгын сомоной Андреевэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ширипнимбуев) июлиин 1-нэй байдалаар, набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ ба силос даража эхилээдүй байгаа.

«Ногоон ургаадүй, ой тайга колхозһоомнай холо» гэхэ мэтын шалтаганууды дурдажа, нүхэр Ширипнимбуев энэ хүдэлмэри хойшо татана. Тиин гэһээ Молотовой нэрэмжэтэ хүршэ колхозынь (түрүүлэгшэнь нүхэр Л. Аюшеев) 150 гаран тонно силос дараад, мянгаад шахуу центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээд байна.

ВКП(б)-гэй айкомой ба аймгүйсэдкомой түлөөлэгшэд колхозуудай правленинүүдтэ ба партийна эхин организацинуудта туһаламжа үзүүлхын тула колхозуудта гаранхай. Тэдэ, үбһэ хуряалгын темп һула муу байһаар.

Дутагдалнуудаа дары усадхан, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэрине графигай ёһоор ябуулха саг болоо.

Б. Дымбрылов.

Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри үргэн фронтоор ябуулагдажа байна. Тэжээл бэлэдхэхэдэ 560 гар хажуурушад, һүри хазаар, бухал шэрэгшэд, машинистнүүд болон бусад хүдэлмэришэд элсүүлээ. Тус колхозой ехэнхи сабшалангынь машинаар сабшахын аргагүй юм. Тиимэһээ гараар сабшагдадаг. Түрүүшын табан хоног соо гар хажуурушад 300 үлүүтэй гектар ногоо сабшаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи бригадын гар хажуурушад сабшалгада гаража ябана.

М. Минеевэй фото.

Монголой революциин 30 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадаха Советскэ правительственна делегаци Улан-Батор ерэбэ

УЛАН-БАТОР, июлиин 9. (ТАСС). Монголой арадай революциин 30 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахын тула СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр М. П. Тарасов түрүүтэй Советскэ правительственнэ делегаци энэ үдэр Улан-Батор ерэбэ. Делегациин составта СССР-эй МИД-эй нэгэдэхи Дальневосточно таһагые Даагша Г. И. Тункин, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Цыремпилон гэгшэд бии.

Тэрэшэлэн Польско республикын, Чехословацка республикын, Германска демократическа республикын, Болгарска арадай республикын, Румынска арадай республикын, Албаниин арадай республикын правительственна делегацинууд мүнөөдэр советскэ делегациһаа бага урид Улан-Батор ерээ.

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй дүрбэдэхи сессиие зарлаха тухай

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитет болбол 1951 оной июлиин 13-най пятницада, үдэшын 8 часта, драматическа театрын байшан соо (Ленинэй улицын № 46, урдын ТЮЗ) ажалшадай депутадуудай городской (гурбадахи зарлалай) Соведэй дүрбэдэхи сесси зарлагдаба гэжэ городской Соведэй депутадуудай анхаралда мэдээсэнэ.

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитет.

Советскэ Союз дотор

Таряа хуряалга, хүдөө ажахын продукцинуудые бэлэдхэлгэ

НАЛЬЧИК. Кабардинска АССР-эй хүдөө ажахын олон механизаторнууд таряа хуряалгын түрүү мастернуудай үлгэр жэшээгээр таряа хадалгые богонихон болзор соо ехэ шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Урожайненска районой «Сталинец» гэдэг хүдөө ажахын артелиин поли дээрэ 5 комбайнууд хүдэлмэрилнэ. Комбайнер Эльберд Хапов часай графигай ёһоор хүдэлмэрилжэ, 180 гектар таряа халаһан ба 4 мянга шахуу центнер таряа сохиһон байна.

Терскэ районой «2-я пятилетка» колхозой солото комбайнер Мухадин Абазов сүүдхэ бүхэнэйнгөө даабарие горьтойгоор үлүүлэн дүүргэжэ, гектар бүхэнһөө 28—30 центнер таряа сохино.

* * *

ЧИМКЕНТ. Ороной түрүү комбайнернүүдэй үнэ Урда Казахстанай механизаторнуудай дунда халуунаар һайшаагдаба. Областиин олонхи комбайнернууд 2—3 сезонэй нормонуудые дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгөөд, мүнөө тэдэнэр уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Антон Евтух Сайрамска районой «Белые воды» гэдэг колхозой поли дээрэ таряа хуряажа байна. «Сталинец—6» комбайнаар 3 хоног соо нормынгоо ёһоор 48 гектар хуряаха байһан аад, 90 гектар хуряагаа.

* * *

БАКУ. Азербайджанай бэлэдхэлэй пунктнүүдтэ нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ 6 дахин ехэ таряан тушаагдаба. Сальянска ба Евлахска районууд таряа тушааха түсэбөө республика соогоо түрүүлжэ дүүргээ.

* * *

СТАВРОПОЛЬ. Ипатовска районой Ждановай нэрэмжэтэ колхоз хизаар соогоо эгээл түрүүлэн таряагын бүхы талмайн—2636 гектарай таряа хуряаба. Комбайнернууд Мерешко, Фомичев ба Скрипка гэгшэд часай графигаар хүдэлмэрилжэ энэ колхозой таряа хуряалгые хүдэлмэриин 15 хоног соо дүүргээ. Таряа хуряалгатай нэгэн хамта гүрэндэ таряа тушаалга ябуулагдана. Элеваторта 70 гаран мянган пүүд таряан тушаагдаад байна.

(ТАСС).

Ажалта үдэртэ авансаар таряа үгэнэ

СТАВРОПОЛЬ. Хизаарай колхозууд шэнэ ургасын таряас ажалта үдэртэ авансаар үгэжэ эхилбэ. Петровско районой Нэгэдэхи моритэ ажахын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель 72 мянган пүүд орооһо гүрэндэ тушаагаа. Тушаагдаһан таряанай хэмжээнэй 15 процентынь колхозникуудай ажалта үдэртэ авансаар үгтөө. Тус районой хүдөө ажахын ондоошье артельнүүдэй колхозникууд шэнэ ургасы таряанһаа авансаар абана.

Ипатовска районой хорин колхозуудта тиимэ аванс хубаагдаа. Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель ажалта үдэр бүхэндэ нэгэ килограмм шэниисэ үгэбэ.

(ТАСС).

Шэнэ город

ТАХИА-ТАШ. Тахиа-Ташта дүтэхэн шэнэ город баригдажа байна. Главна Туркменскэ канал барилгашадай байха үшөө дүрбэн байшан һаядаа ашаглалгада оруулагдаа.

Шэнэ городой барилгашад даалгабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэнэ. Ахалагша техник П. Теплухин ба десятник Ю. Алапаев гэгшэд ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар хүдэлмэриингөө болзорые хоёр дахин богонидхобо. Мастер Н. Калнинай бригада үдэр бүри хоёр нормо дүүргэнэ.

Байрын гэрнүүдтэ хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг токарьнууд Ф. Полянский ба Д. Гаврилюк стахановскаар ажаллана. Станогуудые социалистическэ ёһоор даажа абаад, түхеэрэлгын бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлээ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилхэ

К. КАРЛОВ, ВКП(б)-гэй Городской райкомой секретарь

1951 оной март һарада болоһон, ВКП(б)-гэй обкомой IV пленум хадаа партиин айкомууд ба райкомууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилнэ гэжэ ехэ зүб тэмдэглэһэн байгаа. Олохон партийна организацинуудай агитколлективүүд муугаар хүдэлмэрилнэ, агитационно хүдэлмэреэ манай республикын урда табигдаһан ажахын болон политическэ шухала зорилгонуудые шиидхэлгэтэй нигта холбоогүйгөөр ябуулна гэжэ тус пленум дээрэ шүүмжэлэгдээ һэн.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие партиин айкомуудай ба райкомуудай зүгһөө хүтэлбэрилгэдэ бии байгаа горьтойхон дутагдалнуудые элирүүлээд, ВКП(б)-гэй обкомой IV пленум болбол ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ партийно-советскэ эдэбхитэдые, интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулжа, партийна организацинуудай зүгһөө ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилхэ зорилго ВКП(б)-гэй айкомуудай ба райкомуудай урда табиһан байна.

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленумэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, партиин Городской райком хадаа ниитэ-политическэ хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулһан байна.

Городской район дотор 1200 агитаторнудһаа бүридэһэн 108 агитколлективүүд агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулна. Агитационно хүдэлмэридэ научна хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, врачууд, уранзохёолшод, уранзураашад, промышленна предприятинуудай стахановецууд ба партийно-советскэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдана.

ВКП(б)-гэй райком ба партийна эхин организацинууд агитаторнуудай хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Большевистскэ партиин ба советскэ гүрэнэй шухала тогтоолнуудаар, Советскэ Союзай дотоодын ба гадаадын байдал, районой ажалшадай урда табигдаһан зорилгонууд тухай асуудалнуудаар агитаторнуудай семинарнууд ба консультацинууд үнгэргэгдэнэ.

Һунгалтануудай үедэ бии болгодоһон һунгуулиин участогуудта һүүлэй үедэ агитаторнуудай кустовой семинарнууд 3 удаа болоһон байна. Дайнай хойто тээхи дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай, «Коммунизмын барилганууд—бүгэдэарадай хэрэг» гэһэн ба бусад шухала асуудалнуудаар хайшан гэжэ хөөрэлдөө үнгэргэхэ тухай агитаторнуудта заабари үгтэһэн байна.

Городской электростанциин, райисполкомой, МВД-гэй, пединститудай ба бусад партийна организацинууд агитколлективүүдээ һайнаар хүтэлбэрилнэ, хөөрэлдөөнүүдэй темэнүүдые хараалха ба тэдэндэ хэрэгтэй журналнууд болон политическэ литературые шэлэн олохо ябадалдань тэдэнэр агитаторнуудта хододоо туһална.

Олонхи агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые идейно-политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэнэ. Тэдэнэр хадаа большевистскэ партиин ба советскэ правительствын политикые, капиталистическэ байгуулалтада орходоо советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын булюу һайн байһаниинь ажалшадта эли тодоор харуулжа үгэнэ. Мүн агитаторнууд болбол ажалай түрүү дүй дүршэлые олоной шадабари болгон дэлгэрүүлдэг байна.

Городской электростанциин партийна организаци агитколлективээ һайнаар хүтэлбэрилдэг. Тэрэнэй ашаар тус агитколлективэй агитаторнууд электростанциингаа хүдэлмэришэдэй ба дүтэ шадар ажаһууһан хүн зоной дунда саг үргэлжэ агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулна. Эндэ агитатор нүхэр Рамкулов илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Рамкуловай хэһэн хөөрэлдөөндэ хүнүүд хододоо олоороо хабаададаг. Хөөрэлдөөн бүхэндэ нүхэр Рамкулов һайнаар бэлэдхэдэг юм. Тэрэнэй үнгэргэһэн хөөрэлдөөниинь удха һайнтай ба ехэ һонирхолтой байдаг.

Мүн һунгуулиин № 1 участогта агитационно-ниитын хүдэлмэри идейнэ үндэр хэмжээндэ, саг үргэлжэ үнгэргэгдэнэ. Эндэхи агитколлективые Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай багша доцент нүхэр Упхонов хүтэлбэрилдэг. Тус участогай агитаторнуудтай хододоо инструктивна зүблөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Һүүлэй үедэ эндэ уласхоорондын байдал тухай лекци хоёр удаа уншагдаа.

ВКП(б)-гэй райком хадаа лекцинүүд болон политическэ элидхэлнүүдые уншалгада, лекционно пропагандын асуудалнуудта горьтойхон анхарал хандуулна. Үнгэрһэн һунгуулиин участогуудта һүүлэй 2 һарын турша соо элдэб темэнүүдээр 25 лекцинүүд уншагдаһан байна. Мүн тэрэшэлэн Городской районой предприятинууд ба эмхи зургаануудта элдэб темэнүүдээр 275 лекцинүүд ба 320 элидхэлнүүд уншагдаа.

Гэбэшье, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ талаар ВКП(б)-гэй Городской райком үшөө горьтойхон дутагдалнуудтай байһаар. Үнгэрһэн һунгуулиин участогуудта, предприятинуудта болон эмхи зургаануудта агитационно-ниитын хүдэлмэриие бүхы агитколлективүүд бултадаа һайнаар ябуулна гэхын аргагүй. Жэшээлхэдэ, һунгуулиин № 2 ба № 3 участогуудта мүнөө агитационно-ойлгууламжын ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Тэрэшэлэн горпромкомбинадай, финанснуудай Министерствын, Зооветинститудай, хүдөө ажахын Министерствын ба бусад зарим партийна организацинуудай секретарьнууд үнгэрһэн һунгалтануудһаа хойшо агитколлективүүдэйнгээ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэеэ, шалгахаяа болишоһон байха юм. Энээн дээрэһээ эдэ партийна организацинуудай агитколлективүүдэй нэгэшье агитатор мүнөө ажалшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй.

Илангаяа горпромкомбинадай партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Турчанинова) ажалшадай дунда ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдэлмэриие хэрэгсээгүй. Комбинадай цехүүд дотор харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд огто байхагүй. Социалистическэ мүрысөөн тус комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнэ, тэдэнэй абаһан уялгануудай дүүргэлтые хэншье шалгадаггүй.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин муугаар табигдаһанһаа боложо горпромкомбинат үйлэдбэриингөө түсэбые һара бүхэндэ дүүргэдэггүй. Нормоёо дүүргэдэггүйшүүлэй тоо эндэ олон байна.

Мүн хүдөө ажахын Министерствын партийна организаци агитационно-ниитын хүдэлмэриие тооногүй гэхэдэ болоно. Энэ парторганизациин 11 агитаторнууд ажалшадай дунда агитационно-ойлгууламжын ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые ВКП(б)-гэй райком ба партийна эхин организацинууд ойрын саг соо сүм усадхажа, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэеэ һайжаруулха зэргэтэй. Тэдэнэр хадаа бүхы хүн зониие политическэ нүлөөндөө абаха, агитационно хүдэлмэриие ажахын шухала зорилгонуудтай нигта холбоотойгоор, идейнэ үндэр хэмжээндэ ябуулха ёһотой. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула партийна организацинууд агитколлективүүдэйнгээ составые бэхижүүлхэ, агитаторнуудай хүдэлмэриие үдэр бүри хинан шалгажа байха ба тэдэнэртэ зохихо туһаламжа хододоо үзүүлхэ уялгатай.

Гадна, манай гүрэнэй дотоодын ба гадаадын байдалай зарим асуудалнуудаар агитаторнуудай семинарнуудые болон зүблөөнүүдые хододоо үнгэргэжэ байха шухала.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри гээшэ партиин политикые арад зондо ойлгуулха, манай урда большевистскэ партиин ба советскэ правительствын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухала арга зэбсэг мүн гэжэ партийна организаци бүхэн мэдэхэ ёһотой.

Калуга. Июнин 23-да Московско аэроклубай планерна спортын инструктор Мария Пылаева Калуга—Курачино—Калуга гэһэн маршрут барижа, «А—9» планерээр 240 км. буунгүйгөөр ниидэбэ. Уридшалан хараһан пункт руу ниидэжэ ошоод, гэдэргээ бусажа зуураа холо ниидэлгын дэлхэйн официальна рекордые 36 километрээр үлүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мария Пылаева.

ТАСС-эй фотохронико.

Эрхим адуушад

Энэ жэлдэ Сэлэнгын аймагай адуушадай ниитын адуу мүридые үсхэбэрилхын түлөө мүрысөөндэ дүн гаргагдаба. Энэ мүрысөөндэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ф. П. Коломин, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой адуушан О. Б. Гармаев, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан В. Н. Кондратьев гэгшэд эрхим хүдэлмэреэрээ шалгараа. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз адуу моридые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 101,4 процент ба гүүдһээ унага абаха түсэбөө 92,6 процент дүүргэһэн байна. Нүхэр Гармаев адуу үсхэбэрилхэ түсэбөө 100,5 процент, адууша Кондратьев—100 процент дүүргэээ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет адуу моридые олошоруулгаар һайн амжалта туйлаһан эдэ нүхэдтэ дипломууд ба 1000—1000 түхэригэй мүнгэн шан үгэхэ тэһэн шиидхэбэри гаргаба.

Хүүгэдэй амаралта

«Ягодный» гэжэ (Сэлэнгэ) үзэсхэлэн һайхан газарта пионерскэ лагерь нээгдэнхэй. Тэндэ 347 һурагшад амарна. Мүн Галуута-Нуурай шахтын хүдэлмэришэдэй поселогтохи дунда һургуулиин дэргэдэ хүүгэдэй площадка хүдэлмэрилнэ. Площадкын хүүгэд Щучье нуур шадар табигдаһан Бестужевай могилые хараха ба мүн Улан-Үдэ город экскурсяар ошохо байна.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын дунда һургуулиин дэргэдэ площадка һаяар нээгдэхэнь.

Д. Зурбанов.

Үзэг бэшэг шудалалгые тооногү

Ажалшадые үзэг бэшэгтэ һургалга хадаа тэдэниие коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ ехэхэн удхашанартай. Гэбэшье, Ториин аймагта энэ шухала хэмжээ-ябуулга хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Бурят-монгол хүн зониие үзэг бэшэгтэ һургаха хэрэгтэ аймагай арадай гэгээрэлэй таһагай (даагшань нүхэр Олзоев) зохихо анхарал хандуулдаггүй дээрэһээ иимэ ушар тохёолдоо. АймОНО болбол һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй турша үзэг бэшэг зааха һургуулиин хүдэлмэриие нэгэшье дахин шалгаагүй ба культармеецүүдтэ бодото туһаламжа хүргөөгүй. ОНО-гой хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудта гарахадаа тус һургуулинуудай хүдэлмэриие шалгадаггүй.

«Улаан-Бургалтай» «Заветы Ильича», «Улаан-Торей» колхозуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн һургуулинууд һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ тон муугаар хүдэлмэрилөө. Тэдээндэ һурадаг хүнүүд программаар хараалагдаһан материалаа үзэжэ дүүргээгүй. «Улаан-Бургалтай», «Улаан-Торей» колхозуудай партийна эхин организацинууд (секретарьнуудынь нүхэд Жапов, Нанзутов) хүн зониие үзэг бэшэгтэ һургалгада анхаралаа табинагүй. Тэдэнэй зарим коммунистнуудыншье түрэлхи хэлэн дээрэ үзэг бэшэг мэдэдэггүй, «Бурят-Монгол Үнэн» газетэ захижа уншадаггүй юм. Тэрэшэлэн олон комсомолецууд ба колхозницууд мүн лэ энэ газетые захинагүй. Нүхэд Жапов, Нанзутов гэгшэд газетэ тараалгые һайжаруулхабди гэжэ хубхай хооһоор хөөрөөд лэ, үнэн дээрээ юушье хэнэгүй.

ОНО-гэй мэдээгээр аймцентртэ үзэг бэшэг зааха һургуули эмхидхэгдэнхэй гэжэ тоологдодог. Үнэн дээрээ тиимэ һургуули үгы юм. Тэндэ иимэ һургуули аргагүй хэрэгтэй. Бурят-монгол үзэг бэшэг мэдэхэгүй ба тэрэниие шудал оролдодоггүй, тэрэшэлэн түр хэлэн дээрээ ном, газетэ унша гүй албахаагшад аймцентртэ о Жэшээнь, аймОНО-е даагша хэр Олзоев, маслопромой ди тор нүхэр Саргаев, культурно гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһ даагша нүхэр Рабданов, ВЛК эй айкомой секретарь нүхэр ин, ВКП(б)-гэй айкомой инс тор нүхэр Борбоев, коммун ажахын таһагые даагша н Тункеев гэгшэд бурят хүнүүд һан мүртөө бурят-монгол үзэг шэг мууса мэдэдэг, «Бурят-Мо лой Үнэн» газетэ захидаггүй, л ратурна хэлэндэ һураха, ном газетэ уншаха гэжэ оролдодо байна.

ВЛКСМ-эй айком ба культур гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһаг зониие үзэг бэшэгтэ һургаха лаар ехэ хүдэлмэри ябуулха зэ тэй. Гэбэшье, ВЛКСМ-эй ай тус асуудалые бюро дээрээ хэл гүй, комсомольско эхин органи цинуудые энэ зорилго амжал тайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүл гүй байна.

Нүхэр Рабданов культурно гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһаг хэрэгые эрхилхэ ёһотой юм г мэдэдэгшьегүй байшоо.

Аймсоведэй гүйсэдком (түр лэгшэнь нүхэр Таюрский) энэ хала хэрэгтэ халиргайгаар хан на. Тэрэ хадаа хүн зониие үзэг шэгтэ һургаха асуудалые бүх жэлэй турша зүбшэн хэлсээ ба аймОНО-е даагша нүхэр Олзо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэр таһагые даагша нүхэр Р данов гэгшэдэй урда шанга эр тэ табяагүй.

Хүн зониие үзэг бэшэгтэ һург гые дүүргэхээр саг үниinэй боло хой. Торийн аймагай партийна советскэ хүтэлбэрилхы орган энэ хүдэлмэриие ойрын сагта һ жаруулжа, хүн зониие үзэг бэш тэ һургалгые дүүргэхэ ёһотой.

Н. Николаев.

Гээгдэлһээ гаража эхилээ

Улан-Үдын кондитерска фабрикын 7 бригада энэ жэлэй түрүүшын хахадай үйлэдбэриин программые 104,8 процент дүүргээ. Тус фабрикын коллектив 1951 оной нэгэдэхи кварталда түсэбөө хэрбээ дүүргэһэн байгаа һаа, бүри ехэ амжалта туйлаха һэн. Фабрикын коллективэй гэшүүд нэгэдэхи кварталда гаргаһан дутагдалнуудһаа ёһотой тобшолол хэжэ, тохёолдоһон гээгдэлээ хоёрдохи квартал соо зайлуулжа шадаһан байна.

Энэ гээгдэлые усадхахын түлөө фабрикын ажахын ба партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн байха юм. Нэн түрүүндэ, хүдэлмэришэдэйнгөө дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хэжэ, тэрэнэй үндэһөөр социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулжа шадаһан байна.

Бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нүхэд Гороховскиин ба Ретунска гай хүтэлбэрилдэг бригаданууд б хы хоёрдохи квартал соо түрүүлэ ябаа. Мүнөөшье түрүүлһээр з даа. Тус бригаданууд метод бүгэдын шадабари болго эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри нөө хэгдэжэ байна.

Коммунист Иван Федорович Г роховскиин ба партийнабэшэ бол шевик, мастер Вера Ивановна Р тунскаягай бригаданууд түсэб үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, им тал эрхим шанартай продукци лэдбэрилэн гаргажа, худалд наймаанай организацинуудта шаана. Фабрикын бусад таб бригада түрүү технологиие һайна шудалан, мүн лэ эрхим шанарт продукци гаргахын түлөө тэмсэ эхилээ.

Фабрикын коллективэй гэшү туйлаһан темпээ саашадаа һула хахагүйн тула мүнөө эршээ зая дан хүдэлмэрилжэ байна.

Ж. Цыренова.

ИДЕЙНЭ ДЭЭДЭ ХЭМЖЭЭН БА УРАНААР ЗОХЁОХО ШАДАБАРИИН ТҮЛӨӨ!

☆ ☆

„Правдын" июлиин 7-ной түрүү бэшэг

☆ ☆

Урагшаа таһалгаряагүй дабшажа ябагша советскэ общеcтвын ажабайдалые харуулха, советскэ хүнэй абари зангай эрхим талануудые саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха, советскэ хүнүүдые Ленин — Сталинай партиин идеянүүдэй үндэһөөр хүмүүжүүлхэ зэргэтэй манай литература ба искусство хадаа советскэ арадай зохёон байгуулхы ажал-ябуулгада хүндэтэ үүргэ дүүргэнэ.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство болбол литература ба искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ хододоо анхарал оролдолго гаргадаг, тэдэниие социалистическэ реализмын замаар хүтэлдэг, манай үеын һүр жабхаланта байдалые тодоор харуулдаг дээдэ идеятэй, уран хурса зохёолнуудые бэшэхэ ябадалда зоригжуулдаг байна. Идеологическа асуудалнууд тушаа ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй мэдээжэ шиидхэбэринүүд советскэ литературын ба искусствын шэнэ дэбжэлтэдэ туһалаа. Манай литература ба искусство дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн һайн зохёолнуудые байгуулан, советскэ арадай зүгһөө зохихо сэгнэлтэдэ хүртэжэ, ехэ амжалтануудые туйлаа.

Советскэ литература ба искусство коммунизмын идеянүүдэй аша түгэлдэр нүлөөн доро хүгжэнэ. Эдэ хадаа идеягүй ба политикаһаа гадуур ябадалда, буржуазна национализмда ба космополитизмдэ эсэргүү тэмсэл дотор, советскэ арадта харша буржуазна идеологиин алибаа үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл дотор улам урган, бэхижэнэ.

«Советскэ литературын, — гэжэ «Звезда» ба «Ленинград» гэдэг журналнууд тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо хэлэгдэнэ, — дэлхэй дээрэхи эгээн түрүү литературын хүсэниинь юуб гэбэл, энэ литературада арадай интересүүдһээ, гүрэнэй интересүүдһээ ондоо интересүүд байхагүй, байхашье арганьгүй».

Советскэ уранзохёолшодой ба искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй эрхим зохёолнуудынь арадай творческо хүсэлэлгэнүүдые, коммунизмын түлөө тэмсэлдэхи тэрэнэй баатаршалгые үнэн зүбөөр харуулна, советскэ патриотизмын, арадуудай сталинска бата хани барисаанай үзэл бодолтойгоор ажалшадые хүмүүжүүлнэ.

Формоороо национальна, удхаараа социалистическэ литература ба искусство бүхы советскэ республиканuудта амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна. Сталинска шангуудта хүртэһэн олон һайн зохёолнууд бии болоо. Сталинска шангуудые жэл бүри олголго — бүхы советскэ арадай бодото һайндэр, социалистическэ культурын туйлалтануудые харалга мүн.

Литературын ба искусствын ажал-ябуулагшадай зорилго юуб гэхэдэ, өөрынгөө творчестводо эрилтэнүүдэ дээшэлүүлхэ, зохёолнуудайнгаа идейнэ дээдэ зэргэдэ байхынь түлөө тэмсэхэ, арадта харша идеологиин алибаа үзэгдэлнүүд тушаа эбсэшэгүй байха, уран шадабаряа улам нарижуулан һайжаруулха, большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ шухала.

Гэхэ зуура, литературын ба искусствын зарим хүдэлмэрилэгшэд үндэр дээдэ эрилтэнүүд тухайда мартана, өөрынгөө творчествын түлөө арадай урда харюусаха мэдэрэлээ гээнэ, урагшаа дабшахаяа болишоно гэжэ бодото баримтанууд гэршэлнэ. Һүүлэй үедэ литературын ба искусствын зарим зохёолнууд партийна хэблэлэй шанга шүүмжэлдэ ороо, энэнь идеологическа хүдэлмэриин шухала участогта ехэ дутуунуудай бии байһые харуулна.

«Украинада дурла» гэһэн В. Сосюрын шүлэг һаяшаг «Звезда» журналда толилогдоо. энэнь украинска арадай ханибэшэ, националистическэ лагериин ямаршье хүнэй гараа табихаар идейнэ муу зохёол байна. Тус шүлэгые тунхаглаһан ябадал юу харуулнаб гэбэл, идеологическа асуудалнууд тушаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй шиидхэбэринүүдһээ «Звезда» журналай редакци зохихо тобшололнуудые хээгүй байна.

Тэрэшэлэн «Богдан Хмельницкий» гэжэ, түүхын үнэнтэ байдалһаа хадуурһан оперын либреттэдэхи ехэ алдуунууд хэблэлдэ шүүмжэлэгдэһэн байха юм.

Азербайджанска литературын байдал ба зорилгонууд тухай мүнөөдэр «Правдада» тунхаглагдаһан статьяһаа харахада, Азербайджанай КП(б)-гэй ЦК һүүлэй үедэ республикын уранзохёолшодой организациин хүдэлмэридэхи хэдэ хэдэн алдуунуудые элирүүлһэн ба литературна зохёолнуудай идейно-уран найруулгын шанар дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Эгээн олоной искусствонуудай нэгэн — советскэ кино хадаа коммунистическэ хүмүүжүүлгын хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргэнэ. Советскэ кинематографиин хүдэлмэрилэгшэд гайхамшаг һайн хэдэ хэдэн фильмнүүдые зохёогоо, тэдэнэйнь түлөө олон миллион советскэ хүнүүд халуун баясхалан хүргэнэ. Гэхэ зуура, кинематографиин талааршье һүүлэй үедэ эрилтээ һуларуулһан, бирагүй фильмнүүдые экран дээрэ гаргаһан байна. «Спортивна нэрэ хүндэ» гэжэ һула фильмые, «Хүн мүр мүшхэн ябана» гэжэ научна буруу фильмые советскэ олониитэ эрид шүүмжэлээ. Баримтанууд дээрэһээ харахада, кинематографиин талааршье большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үшөөл дутамагаар дэлгэрүүлэгдэнэ, дааһан хэрэгэй түлөө ёһотой харюусалга үгы байна.

Большевистскэ партиин хүмүүжүүлһэн советскэ хүнүүдэй культурна эрилтэнүүдынь таһалгаряагүй ургана. Эдэнэр литературын ба искусствын ажал-ябуулагшадай урда улам, улам ехэ эрилтэнүүдые табина. **Өөрынгөө шадабари мэргэжэлэй хэмжээ дээшэлүүлхыень, агууехэ советскэ арадта таараха дээдэ идейнэ шэнэ зохёолнуудые үгэхыень** литературын, искусствын, кинематографиин хүдэлмэрилэгшэдые коммунистическэ парти уряална.

Манай үеын һүр жабхаланта байдалые тодоор харуулха, идейнэ дээдэ шанараар нэбтэрһэн зохёолнуудые бии болгохо ябадал уран шадабари мэргэжэл шудалангүйгөөр туйлажа шадагдахагүй. Уранһайханай түгэс нарижуулагдаһан формонуудта удхын оруулагдаад байхадань, зохёол доторхи һайн һайхан бодол, ажабайдалһаа эшэтэй баян материал уншагшадта, харагшадта, шагнагшадта тон хүсэтэйгөөр нүлөөлдэг юм.

Манай уранзохёолшодой ба искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ хүндэтэй зорилго — коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшын, советскэ хүнэй шэнжэ шанарнуудые реалистическэ гүнзэгы согсолол соо үгөөр, хүгжэмөөр, шэрээр, киногой ба театральна искусствын хэрэгсэлнүүдээр дамжуулан харуулха зорилго табигданхай. Манай искусствын идейнэ дээдэ шанарай түлөө, уран шадабари шудалхын түлөө тэмсэл дотор тус зорилго шиидхэгдэжэ болохо байна. Советскэ уранзохёолшо, киногой, театрын ажал-ябуулагша, хүгжэмшэ, уранзурааша, скульптор хадаа уранһайханай формын бүхы талануудые — искусствын һалбари бүхэнэй үргэн ехэ баялигые һайтар бодомжологдоһон зорилгодоо тааруулжа шадаха ёһотой.

Шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ хадаа литература ба искусстводахи идейнэ шанар, уран шадабариие улам дээшэлүүлхэ шухала услови мүн. Бодото шүүмжэлэлэй үгы байһан газарта нобшо хүжүүн ябадал зайлашагүй тохёолдодог, идеологическа хүдэлмэридэнь ехэ таһалдалнууд ушардаг юм. Творческо оршон байдал хангаха, шанга шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые зоримгойгоор дэлгэрүүлхэ, творческо үргэн зүбшэлэлнүүд ба дискуссинуудые эмхидхэхэ — партийна органуудай, уранзохёолшодой ба искусствонуудай ажал-ябуулагшадай творческо союзуудай шухалын шухала уялга мүн.

Советскэ литературын ба искусствын ажал-ябуулагшадай үмэнэ хүндэтэй ба арюун зорилгонууд табигданхай. Бидэнэр гайхамш һайхан сагта ажаһуунабди. Лен —Сталинай агуу ехэ партяар зори жуулагдадаг ба ахадүүгэй ха барисаата бүлэ дотор нэгэдэһ Советскэ Союзай арадууд соци листическэ Эхэ оронойнгоо аша т һын тулада, коммунизмын илан м дахын тулада шэн зоригтойго ажаллана. Советскэ хүнүүдэй з хёон байгуулхы эршэ хүсэнни манай захагүй үргэн ороной нют бүхэндэ булаг шэнгеэр бурьял бадаржа байна. Бүгэдэарадай с циалистическэ мүрысөөн ажал шэнэ, шэнэ геройнууд ба героин нуудые дэбжүүлнэ, шэнэ ажаба дал зохёон байгуулагшадай зэрг нүүдые арбидхана. Бидэнэй хар һаар байтар советскэ газар дайды най түхэл шарайнь шэнэдхэгдэ хубилгагдана, коммунизмын аса ехэ барилганууд бүтээгдэнэ. Бүх дэлхэй дээрэ эб найрамдалай х сэтэ түшэг тулгуури болоһон ман социалистическэ Эхэ орон тээ дэлхэйн хамаг ажалшад ин дуратайгаар ба этигэл найдабт тайгаар харана. Социалистичес түрүү культурын гэрэл туяани дэлхэйн бүхы оронуудта сасар эб найрамдалай, демократиин социализмын түлөө тэмсэгшэ ол миллион хүнүүдэй сэдьхэлые ба руулан зоригжуулна. Советскэ л тература ба искусство — дэлхэ дээрэ эгээн түрүү, эгээн ехэ идейн байна.

Коммунизмые илалта түгэлдэрөө зохёон байгуулагша героическ арадайнгаа нэрэдэ хүрэхөөр байх гээшэ литературын ба искусствы хүдэлмэрилэгшэдэй патриотическ уялга мүн. Советскэ литературы ба искусствын идейнэ хэмжээ уран шадабариие улам дээшэн үргэе!

Түмэрзамшадай Үдэртэ

Стахановска вахтада жагсана

Түмэр замай Улан-Удын станциин предприятинуудай коллективүүдэй, тэдэнэй гэшүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэрэй үндэлэлдэ стахановска вахтада жагсагшадай тоо улам олошорно.

Мысовая Улан-Удэ хоёрой хоорондо хүндэ ашаануудтай поезднуудые жолоододог машинистнар гурбан һарын турша соо 700 поездо ашагдаха ашаае нормоһоонь үлүүлэн шэрэхэ уялга абаһан байгаа һаа, июлиин 1-нэй байдалаар 638 поездоор шэрэгдэхэ ашаа шэрээд байна. Машинистнууд Вальпович, Толстобров, Шульпин, Панченко болон бусад ашаа шэрэхэ нормоёо хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Тэдэнэр ашаа шэрэхэ июнь һарынгаа түсэб 138,3 процент дүүргэжэ, дүрбэ мянга гаран вагонно-час алмаһан байна. Тиихэдэ, поездһоонь һалгаангүй 238 вагон түргэн методээр заһабарилаа. Правительствын дээдэ шагналда һаяхан хүртэһэн нүхэд Савченко, Самудинова болон бусад ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг стахановецуудай тоодо ороо.

Июль һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ станциин единэ халаан бүхэн ажал дээрээ үндэр показательнуудые туйлаба. Гансахан июлиин 1—2-то 18 поезднуудые түргэнөөр саашадань ябуулба. Эдэ поезднууд станци дээрэ 1 час 10 минута байхын орондо, хахад часшье байнгүй саашаа ябуулагдаа. Иигэжэ, 950 вагонно-час алмагдаба.

А. Зверженич.

Түсэбһөө гадуур бүтээгдэһэн продукци

Түмэр замай шпалануудые үйлэдбэрилдэг олонхи предприятинууд энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Онохойн лесокомбинадай шпалозаводой машинист-коммунист нүхэр Г. В. Сидоров, рамщик С. М. Архипов, ашаа буулгагша Г. Ф. Волкова болон бусад стахановецууд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө. Тиимэһээ тус завод хахад жэлэйнгээ түсэбые 123 процент дүүргэһэн байна.

Хандагатайн леспромхозой шпалозаводой коллектив шпала хюрөөдэхэ хахад жэлэйнгээ түсэб 109 процент дүүргээ. Станочник К. И. Сафонов үдэрэйнгөө нормые хододоо 150 процент дүүргэдэг болоо. Тэрэ хадаа ой модоной промышленностиин системэдэ аяар 18 жэл соо хүдэлмэрилжэ, шпала хюрөөдэхэ талаар ехэхэн дүршэлтэй болонхой. Энэ заводто 12 жэл хүдэлмэрилһэн слесарь И. Г. Куренков даалгабаряа 130 процент дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

1937 ондо жиирэй хүдэлмэришөөр ороһон аад, мүнөө заводой ахалагша мастер болоһон Ф. Я. Ивановагай хүтэлбэрилдэг халаанайхид даалгабаряа хододоо 25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, алдар сууда гараа. Мүн локомобилиин машинистнууд нүхэд А. Вставская, Н. Тулаева болон бусад стахановска ажалаараа шалгарна.

Заводойнгоо тогтоһонһоо хойшо 25 жэлэй ойе һаяхан һайндэрлэһэн Селенгинскэ шпалозаводой коллектив социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, хахад жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые 109 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ июнь һарын түсэб 111 процент дүүргэгдээ. Заводой хуушанай хүдэлмэришэд нүхэд А. Шафигулина, Е. Гладышева, И. Ключникова ба бусад имагта һайнаар хүдэлмэрилдэг стахановканууд болоо.

А. Дейнеко.

Түрүү пароходой команда

Сэлэнгэ мүрэн дээрэ навигациин эхилхэһээ бүри урид «В. Чкалов» гэжэ пассажирска пароходой экипаж энэ жэлэй навигацие эрхимээр үнгэргэхэ уялга абаһан байгаа. Нёдондо жэлэй навигацитай жэшэбэл 15 мянган пассажирнуудые үлүүлэн шэрэхэ гэһэн юм. Тиигээд механизмуудта ба түхеэрэлгэнүүдтэ социалистическэ ёһоор хандажа, пароходоо нормоһоо үлүү зогсоохогүй гэжэ шиидэһэн байгаа.

Мүнөө хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө тус экипажын гэшүүд оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ байна. Экипажын гэшүүд бүгэдөөрөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсонхой.

Кочегарнууд, матросууд, механигууд, тоһодогшод мэргэжэл мэргэжэлээрээ өөһэд хоорондоо мүрысэн, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Тиигэжэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо үдэр бүри олошорно. Кочегарнууд Тетерин, Игнатьев гэгшэд котелой уурые хододоо дээдэ хэмжээндэ байлгахаһаа гадна, тэрээнээ 2—2,5 минута соо сэбэрлэн, пароходойнгоо гүйлгые түргэдхэнэ. Кочегар Русин урдань пароходой котлованиие удаан саг соо сэбэрлэдэг байһан юм. Мүнөө кочегар Тетерчнэй жэшээгээр түргэнөөр хүдэлмэрилдэг боложо, үнэтэ сагаа ехээр арбилна.

Судные ябуулдаг нүхэд Губкин ба Круглов өөһэдынгөө баян дүршэлдэ залуушуулые һургана. Экипажын бусадшье гэшүүд бэе бэедээ туһалалсажа, нигта харилсаатайгаар хүдэлмэрилдэг болоо.

Рейсһээ ерэһэнэй үглөөдэрынь мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, түрүү һуури эзэлэгшэд элирүүлэгдэнэ.

Тус экипаж пароходоо графигай ёһоор ябуулна. Тиигэжэ үнгэрэгшэ июнь һарынгаа түсэбые 157 процент дүүргэһэн байна.

А. Коротаева.

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой адуунай-товарна фермэ адуу мори үсхэбэрилхэ энэ жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэв. Республикын эрхим адуушан Лайдап Эрдынеев хэдэн жэл соо ахалагша адуушанаар фермэдээ хүдэлмэрилжэ ябана. Дүрбэн жэл соо нэгэшье толгой түл гарзалуулаагүй.

Энэ жэлдэ нүхэр Эрдынеев даалгабарита 20 гүүд. һээ 20 унага бүрин бүтэнөөр абаад, түлжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын суута адуушан Л. Эрдынеев адуун һүрэгөө бэлшээридэ гаргаад ябана.

М. Минеевэй фото.

Зоотехническэ барилгын стахановска һара

Кяхтынхид урдынгаа алдуунуудые дабтаһаар

Ниитын малажал амжалтатайгаар хүгжөөхын түлэ адуу малые типовой һайн байраар хангаха хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, Кяхтын аймагай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала асуудалда мүнөө хүрэтэр анхаралаа хандуулаагүй байһаар. Жэшээнь, Ленинэй, Кировэй, Маленковой, Калининай нэрэмжэтэ, «Большевик» болон бусад колхозуудай малай хахадһаа олонхинь хүйтэн, муу байрануудта үбэлжэдэг байгаа. Үнгэрэгшэ үбэлэй турша соо эндэхи зарим колхозуудай малынь гансашье тэжээлэй дутамаг дээрэһээ бэшэ, мүн дулаан байрагүй дээрэһээ үхэһэн юм. Теэд тэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуу эндүүнүүдһээ ямаршье тобшолол хээгүй, малай типовой шэнэ байрануудые бариха ябадал үнөөхил тоодоггүй зангаараа байна.

Зоотехническэ барилгануудые хэхэ һарын соносхогдоһонһоо хойшо хахад һара үнгэрбэшье, аймагай колхозуудта өөдтэй юумэ хэгдээдүй. Мүнөө хүрэтэр нэгэшье колхоздо барилгын бригада үнэндөө эмхидхэгдээгүй. Иимэ ушар имагтал хүдөөгэй ба колхозно барилгын таһагай (даагшань нүхэр Шульгин) өөрынгөө үүргые дүүргэдэггүй дээрэһээнь тохёолдоһон байна.

Усть-Киранай сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз байгша ондо 500 хониной типовой байра, 1000 шубуунай байра шэнээр бариха, гахайн байра барижа дүүргэхэ ба бүхы хуушан байрануудые капитальнаар заһабарилха түсэбтэй юм. Эдэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхын түлэ тус колхоз 800 кубометр модо отолжо шэрэхэ, 125 кубометр пиломатериал бэлэдхэхэ, 8000 хэһэг хирпиисэ сохихо түсэбтэй байгаа. Гэбэшье, колхозой правлени барилгын эдэ материалнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ эртээнһээ анхарал табяагүй. Бүри һаяхан лэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыремпилов, аймагай организацинуудай баалалгаар 4 хүнһөө барилгын бригада бүридхэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Мүн энэ сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бүришье муу. Тус колхоз 700 кубометр барилгын модо бэлэдхэхэ ёһотой аад, оройдоо 50 кубометр бэлдэнхэй. Тэрэшэлэн хирпиисэ сохихо, известко асарха, тёс хюрөөдэхэ болон бусад хүдэлмэринүүд хэгдэнэгүй. Малай шэнэ байрануудые бариха тухай хэлсэхэһээ байтагай, энэ колхозой правлени хэдэн жэлэй турша соо хуушан байрануудаашье заһадаггүй юм. Жэшээнь, центральна фермэдэ үнеэнэй типовой гансахан байра 4-дэхи жэлээ заһагдаагүй һандаржа байна. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Лазарев 4 хүнһөө барилгын бригада бүридхөөд, һанаагаа амаршоо. Гадна, заримдаа дархашуулаа энэ тэрэ ондоо хүдэлмэридэ табижархидаг.

Тэрэшэлэн аймагай олон колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ инкубаторна станциһаа тахяагай дальбараануудые олоор абадаг болоошье һаа, тэдээндээ типовой һайн байра барихын түлөө оролдоногүй. Муу байрада байһан шалтагаанһаа дальбараанууд ехээр хоролтодо ороно. Мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд шубуунай 10 байра бариха түсэбтэй аад, барилгын хүдэлмэриие оройдоо 3—4 колхозууд эхилэнхэй. Зоотехническэ барилгануудай түсэбые дүүргэхын түлөө аймагай колхозуудай шангаар тэмсэхэ саг тулаа

Сем. Дугаров.

Хангалтагүйгөөр ябуулагдана

ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой ба республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор Заиграйн аймагта июниин 20-һоо июлиин 20 болотор малай байра барилгын һара соносхогдоһон байна. Аймгүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй айкомой баталһан түсэбэй ёһоор аймагай колхозуудта 280 моридой, 1000 үхэрэй, 190 тугалай 400 гахайн, 6000 хониной ба 700 шубуунай байха байранууд баригдаха юм.

Аймагай зарим колхозууд (Тельманэй, Сталинай, Орджоникидзын, Дмитровэй нэрэмжэтэ) амжалтатайгаар мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэ типовой һайн байрануудай угаа ехэ удхашанартай байһаниие хүсэд ойлгожо, тиимэ байрануудые барилгаар бага бэшэ хүдэлмэри хэжэ байна. Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз 100 толгой үнеэдэй, 250 хонидой байрануудые барижа дүүргээ, тиихэдэ тугалай, шубуунай ба үхэрэй байрануудые барижа дүүргэхэ ойротуулаа. Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоздо хониной, шубуунай байранууд баригдажа байна. Барилгын модон ба пиломатериал хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхэгдээ.

Гэхэтэй хамта, олохон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малай байра барилгын стахановска һара үнгэргэлгэдэ тон харюусалгагүйгөөр хандана. Жэшээнь, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыденжапов) тус һарын турша соо үхэрэй ба шубуунай байрануудые бариха түсэбтэй байгаа. Теэд стахановска һарын соносхогдоһонһоо хойшо 15 хоног үнгэрбэшье, барилгын хүдэлмэриие үшөө эхилээдүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ худалдажа абаһан локомобиляа энэ колхоз тодхохо, тёс хюрөөдэлгэдэ хэрэглэхэ гэжэ оролдоногүй. Энгельсын нэрэмжэтэ, «Красный опытник» колхозууд малай байрануудые барижа эхилхэһээ байтагай, барилгын бригадашье эмхидхээдүй байһаар.

Аймгүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгын таһаг (даагшань нүхэр Мурзин) барилгын стахановска һара үнгэргэлгэдэ хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, тус таһаг эмхидхэлэй ба техническэ талаар колхозуудай правленинүүдтэ зохихо туһаламжа үзүүлхын орондо, имагтал түсэблэлгэ ба түсэбүүдые колхозуудта эльгээлгээр бүхы хүдэлмэрээ хизаарлана.

Д. Санжимитыпов.

„Бурят-Монголой үнэндэ“

бэшэһэнэй һүүлээр

Баримтанууд зүб байба

«Яруунын аймагай центр тухай» гэһэн гаршагтайгаар манай газетэдэ толилогдоһон статья соо Сосново-Озерск тосхон аймагай ёһотой культурна центрын түхэлгүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ манай редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо дурсагдаһан баримтанууд бултадаа зүб байба.

Яруунын аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ тус статья зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэндэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэл зүб гэжэ тоологдоо. Аймагай центрые болбосон түхэлтэй болгохын тула аймсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө практическа хэмжээ-ябуулга хараалагдаа. Коммунальна баниин барилгые дүүргэхэ талаар, мүн улица ба харгы сэбэрлэхэ, заһабарилха талаар хэмжээнүүд абтаба. Садай хашаа хорой баригдаха, харюусалгата харуулшан томилогдохо болоо. Мүнөө ерэхэ намар аймагай центртэ модо тарилга хэгдэхэ байна.

Яруунын аймагай центрые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ аймсоведэй гүйсэдкомдо шухала туһаламжа хүргэхыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет коммунальна ажахын Министерствые уялгалба.

„Клубаа хэзээ нээхэ юм?“

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын июниин 19-нэй номерто толилогдоо һэн. Тус бэшэг соо Иволгын аймагай «8-е марта» колхозой клуб хаалтатай байдаг гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Бэшэг соо дурсагдаһан баримтанууд шалгалтаар бултадаа тодоржо, дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээ абтаба. Мүнөө клуб нээгдээд, хүдэлмэринь һайжаржа байна. Клубта уранһайханай самодеятельностиин кружок хүдэлмэрилдэг болоо. Клубтаа зохихо анхарал табиха тушаа колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Торгашин ба парторг нүхэр Ковалев гэгшэдтэ һануулан хэлэгдэһэн байна. Энээн тухай ВКП(б)-гэй Иволгын айком манай редакцида мэдээсэбэ.

Һайн бэлэдхэл

Һуралсалай шэнэ жэлдэ Иволгын аймагай Оронгын долоонжэлэй һургуули (директорынь нүхэр А. Шабаев) һайнаар бэлэдхэжэ байна. Һургуулиин ба һурагшадай интернадай байшангуудта заһабари хэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлөө. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ 450 кубометр түлеэн бэлэдхэгдэхэ түсэбтэй аад, 500 кубометр бэлэдхэгдээ.

Тус һургуулида тэндэхи колхозууд ехэхэн туһа хүргэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Улан-Удын хирпиисын заводһоо һургуулида 5000 хэһэг хирпиисэ машинаараа асаруулаа. Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 300 кубометр түлеэ ойһоо һургуулиин газаа шэрэжэ үгөө.

Ч. Генинов.

Монгол Арадай Республикын 30 жэлэй ой

Монголдо арадай-революционно засагай тогтоһонһоо хойшо 30 жэл түйсэбэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин сэхэ нүлөөн доро монгол арадай национальна ба социальна сүлөөрэлгын тэмсэл эхилһэн байгаа. Өөрынгөө оронние харинн булимтарагшадһаа сүлөөлхын тула бодоһон монгол арадай революционно арми Улаан Армиин ахадүүгэй туһаламжын ашаар 1921 оной июлиин 6-да Монголой столица Урга (Улан-Батор) городые сүлөөлөө һэн. Июлиин 11-дэ Монголой арадай правительство тогтоогдоһон байна.

Революциин урда тээ Монгол орон хадаа Зүүн зүгэй эгээл гээгдэнги оронуудай нэгэн байгаа. Энэ ороной ажалшан арадые хариин империалистнууд, монгол баяд, ноёд ба ламанар хайра гамгүйгөөр дарладаг, харанхы мунхаг байдалда байлгадаг һэн.

Арадай-революционно партиин, тэрэнэй вождьнор Сүхэ Баатарай ба Чойбалсанай ударидалгаар революци хэжэ, эрхэ сүлөөгөө олоһон монгол арад шэнэ түүхэтэ замаар хүгжэхэ аргатай болоо һэн. Арадай-демократическа революциин илаһанай ашаар Монгол орон хадаа хүгжэлтын капиталистическэ шатые алгад гаража, феодализмһаа социализмда орохо замаар урагшаа дабшаба.

Дэлхэйн ажалшадай агуухэ вождьнор Ленин, Сталин болбол гээгдэнги ба бэеэ даанхайбэшэ оронуудай капиталистическэбэшээр хүгжэжэ болохо тухай һургаал зохёоһон байна. 1920 ондо Коминтернын II конгресс дээрэ В. И. Ленин национальна ба колониальна асуудалнуудаар элидхэл хэхэдээ иигэжэ заагаа һэн: «...түрүү оронуудай пролетаринарай туһаламжаар гээгдэнги оронууд хүгжэлтын капиталистическэ шатые алгад гараад, советскэ байгуулалтада ба удаань тус тустаа хүгжэжэ — коммунизмда орохо аргатай» (Зохёолнууд, т. 31., нюур 219). Энэ һургаалые даган ябаһан монгол арад үнгэрэгшэ 30 жэл соо гайхамшаг илалтануудые туйлаба.

Урданай Монгол хадаа гээгдэнги феодальна орон байгаа. Ороной эгээл ехэ баялиг болохо адуу мал ба бэлшээриин газарынь феодалнуудай ба ламанарай гарта байгаа. Хариин империалистнуудай агентнуудые ба сагаангвардейскэ бандитуудые бута сохин намнаһанайнгаа һүүлээр монгол арад феодальна дарлалтые усадхажа эхилээ һэн. Үнгэрһэн үе соо Монгол орон танигдашагүй болотороо хубилаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө национальна промышленностьтай ба культуратай, адуу малаар баян орон болонхой. Баяд ноёдой ба дасан дугангуудай дарлалта үгы хэгдэжэ, феодалнуудай мүлжэгшэ анги усадхагдаһан, тэдэнэй зөөринь ажалшан арадай зөөри болгогдоһон байха юм. Тиигэжэ монгол арад өөрынгөө газарай ба тэрэнэй баялигуудай, адуу малайнгаа эзэниинь болонхой.

Монгол Арадай Республика дотор малажалынь арадай ажахын гол шухала һалбари мүн. Адуу мал тус ороной гол баялиг юм. Малажалай үгэдэг олзо доход арадай доход дотор 60 гаран процент болодог. Революциин урда тээхи үетэй сасуулбал, мүнөө тэндэ адуу малай тоо толгой хэдэн дахин олошороо. МНР-эй арадай-революционно парти ба правительство болбол малай тоо толгойе олошоруулхын ба малажалай культурые дээшэлүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэнэ. Энээнэй ашаар орон доторнь монгол ажалшадай үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд бии болоо. Энэ хадаа хүдөө ажахыда үйлэдбэриин коопераци байгуулгын эхин мүн. Монголдо үбһэ сабшалгын нилээд олон машинна станцинууд, ветеринарна ба зоотехническэ пунктнууд байгуулагданхай. Малажалые эрхилхэдээ түрүү техникые ба түрүү дүй дүршэлые хэрэглэдэг хүнүүд улам олошорно. Орон дотор тарилгын талмай жэлһээ жэлдэ ехэ болоно.

Үнгэрһэн 30 жэл соо Монголдо өөрын национальна промышленность байгуулагдаа. Мүнөө үеын техникээр зэбсэглэгдэһэн олон томо предприятинууд бии болонхой. Промышленностиин бии болохотой ба ургахатай хамта өөрын национальна кадрнууд—хүдэлмэришэд ба албахаагшад урган гараа. Мүнөө хүдэлмэришэдэй тоо улам олошорно. Монголой правительство хадаа, нэн түрүүн, өөрын түүхэй эдүүдые ба баялигуудые ашаглаха ба болбосоруулха предприятинуудые байгуулһан байна. Мүнөө республика дотор гүрэнэй ба кооперативна олохон предприятинууд тоологдоно. Тэрэ тоодо промышленна, энергетическэ, эдеэ хоолой ба мяханай томо комбинадууд, барилгын материалнуудай заводууд, арһа элдэдэг предприятинууд гэхэ мэтэ бии. Урдань монгол арад гансал тэмээгээр ашаа шэрэдэг, эмээл морёор ябадаг байгаа. Мүнөө оронойнь нютагуудай хоорондо автомобильна, түмэр замай ба агаарай транспорт ябана. МНР-эй столица Улан-Батор оронойнгоо аймагуудтай радиогоор, телеграфаар ба телефоноор холбоо хэнэ. Мүнөө үедэ Монголой экономикодо хоёр янзын уклад — социалистическэ ба жэжэтоварна уклад бии. Промышленностиин, хүдөө ажахын, транспортын ба хэлхеэ холбооной гүрэнэй ба кооперативна предприятинууд социалистическэ укладта ородог, тиихэдэ үмсын ёһоор ажалаа эрхилдэг ажалшадай ажахы—жэжэтоварнада ородог юм.

Ажахыгаа хүгжөөхэтэй хамта монгол арад өөрынгөө культурын бүхы һалбаринуудта бодото революци хэһэн байна. Революциин урда тээ монгол арад үзэг бэшэг мэдэхэгүй, харанхы балар байдалда байдаг һэн. Монголой арадай-революционно парти ба арадай правительство болбол арад зониие гэгээрүүлхын, научна медицинэ бии болгохын, эрдэм, литература ба искусство хүгжөөхын тула үнгэрһэн 30 жэл соо айхабтар ехэ оролдолго гаргаһан байха юм. Мүнөө орон доторнь олон һургуулинууд, эмнэлгын газарнууд, кинотеатрнууд, уншалгын байшангууд, клубууд гэхэ мэтэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хүдэлмэрилнэ. Хэрбээ революциин урда тээ гансахан һургуули бии байһан һаа, мүнөө хэдэн зуун һургуулинуудта монгол зоной үхибүүд һуралсана. Тэндэ 14 техникумүүд, багшанарай институт ба гүрэнэй университет хүдэлмэрилнэ. Гушан жэл соо Монголой хэблэл ехээр ургаа. Орон доторнь 8 центральна ба 19 нютагуудай газетэнүүд гарана. Жэл бүри улам олон номууд, журналнууд хэблэгдэнэ. Монгол хэлэн дээрэ Марксын, Энгельсын, Ленинэй ба Сталинай олон зохёолнууд оршуулагдаа. Иигэжэ монгол арад өөрынгөө хэлэн дээрэ марксизм-ленинизмын классигуудай гайхамшагта зохёолнуудые уншаха аргатай болоо. Хүн зон олоороо эрдэм номдо һургагдажа, орон доторнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал амжалтатайгаар усадхагдажа байна.

Монголой революци болбол арадай гүн дундаһаа оюун бэлигтэнэй урган гараха ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгөө. Энээнэй ашаар эрдэмтэд, уранзохёолшод, артистнууд, врачнар, агрономууд ба инженернүүд олон бии болонхой. Монгол арад хадаа өөрынгөө национальна литературатай ба искусствотай болоо. Сүлөөтэ Монголой уранзохёолшод ба поэдүүд оронойнгоо политическэ, экономическа ба культурна хүгжэлтые, республикынгаа эрхим хүнүүдые магтан дууланад. Монголой литературын творческо методынь революционно реализм мүн. Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Ороной дээдэ научна зургааниинь МНР-эй наукануудай комитет болоно. Тус комитедэй хүтэлбэрээр эрдэмтэд оронойнгоо хүгжэлтэтэй холбоотой асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлсэнэ.

Арадай-демократическа революциин ашаар монгол арадай туйлаһан гайхамшагта туйлалтань МНР-эй конституци, һунгуулиин демократическа системэ мүн. Энэ конституциин ёһоор, арад болбол гүрэнөө хүтэлбэрилгэдэ, ороной экономическа, политическэ ба культурна шэнэдхэн байгуулгада хабаадаха үргэн ехэ арга олоо. Засагай дээдэ органуудые һунгалгада ороной 18 наһа гүйсэһэн бүхы гражданинууд хабаадаха эрхэтэй. 1951 оной июниин 10-да Арадай Ехэ хуралда һунгаһан һунгалта монгол арадай ажабайдалда тон ехэ политическэ событи болоһон байна. Монголой ажалшад хадаа арадай-революционно партие тойрон нигтаар жагсаһанаа эли тодоор харуулаа.

Монгол орон дотор хэгдэһэн социально-экономическа ехэ хубилалтанууд ба социализм тээшэ дабшаһан замдаа монгол арадай туйлаһан гайхамшагта амжалтанууд — Монголой арадай-революционно партиин зүб хүтэлбэриин аша үрэ мүн. Энэ парти болбол өөрынгөө ажал-ябуулгада марксизм-ленинизмын сэсэн һургаалда ба ВКП(б)-гэй баян ехэ дүршэлдэ түшэглэдэг байна. Арадай-революционно парти хадаа ажалшадай ниитын организацинуудые нэгэдүүлэн ударидадаг, тэдээнээр дамжуулан арад ниитэдэ өөрынгөө хүсэтэ нүлөө үзүүлдэг юм.

Монгол Арадай Республика өөрынгөө тогтоһон түрүүшын үдэрһөө эхилээд советскэ оронһоо угаа ехэ туһаламжа абана. Советскэ орон болбол монгол арадай эрхим нүхэрынь ходоол байжа, энэнэй эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые хүндэлдэг. «Монгол хадаа сүлөөтэ орон мүн» гэжэ үшөө 1919 ондо Советскэ правительство мэдүүлээ һэн. 1921 оной ноябрьда Советскэ Росси Монгол хоёрой хоорондо хани барисаанай логовор баталагдаһан байна. Советскэ орон хадаа хариин булимтарагшадһаа ороноо

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Естественно-научна темэдэ

Агаар хайшан гэжэ бии болооб

Огторгойн бэенүүд тухай наука болбол хизааргүй юртэмсын нюусануудые шэнжэлэн тайлбарилһан байна. Газар ба тэрэнэй хани нүхэсэл болоһон һара, газарта хааяа унадаг метеоридууд, одо мүшэд ба Наран —эдэнэр булта элдэб байдалда байһан нэгэ адли химическэ элементнүүд гэдэг бодосуудһаа бүридэдэг гэжэ эрдэмтэд тогтооһон байха юм.

Агаарай яажа бии болоһые тайлбарилхынгаа урда тээ, огторгойн бүхы бэенүүдые бүридүүлдэг химическэ элементнүүдые тодорхойгоор хаража үзэе.

Бүхы бэенүүд булгадаа атом гэжэ нэрэтэй тон жэжэхэн, юрын нюдөөр харашагүй, захагүйгөөр хүдэлжэ байдаг хубихануудһаа бүридэнэ. Манай Газар дэлхэй дээрэ 92 янзын атом бии юм. Нэгэ янзын атомуудһаа бүридэһэн бодосуудынь химическэ элементнүүд гэжэ нэрлэгдэдэг. Водород, гелий, кислород гэжэ газууд, түмэр, алтан гэжэ металлнууд, ртуть гэжэ шэнгэн бодос г. м. — эдэнэр булта химическэ элементнүүд гээшэ.

Гэбэшье, байгаалида тоо томшогүй олон бодосууд бии байдаг. Бодосуудай олон янза байдагынь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, тэдэнэй олонхинь элементнүүдэй химическэ ниилэлдэлгэ мүн байдаг. Жэшээлхэдэ, уһан болбол кислород водород хоёрой химическэ ниилэлдэлгэ, эдеэнэй дабһан хадаа натри (металл) хлор (газ) хоёрой химическэ ниилэлдэлгэ мүн г. м.

Керосин ба спирт, шэл ба резинэ, минералнууд ба сахар г. м. — булта хоёр гү, али гурбан химическэ элементнүүдэй химическэ ниилэлдэлгэ мүн байдаг. Простой химическэ элементнүүд, мүн сложношье бодосууд температураһаа ба даралтаһаа боложо, гурбан физическэ байдалда: хатуу, шэнгэн ба газ дүрсэтэ байдалда байжа болохо юм. Жэшээнь, уһые O°C (O градус Цельсиһээ) доошо оротор хүргэхэдэ хатуу бодос (мүльһэн) болошодог, харин 100° С хүрэтэр халаахада газ (уурал) болошодог байна. Мүнгые 961° С хүрэтэр халаахада шэнгэн болошодог; бүри ехээр халаагаа һаа, мүнгые газ болгожо болохо юм. Жэшээлхэдэ, углекислэ газые шанга даралтада оруулха зуураа хүргөө һаа шэнгэн бодос болошодог, бүри саашань хүргэхэдэ хатуу бодос болодог.

Простой элементнүүдэй ба сложно бодосуудай хоорондоо элдэбын химическэ хубилалтада ороходонь мүн лэ нэгэ байдалһаа нүгөө байдалда шэлжэн оролго болодог.

Газар ба планетэнүүд, мүн агаар яажа бии болооб?

Энэ асуудалда академик О. Ю. Шмидт харюу үгэһэн байха юм. Юртэмсэдэ томошье, жэжэхэнүүдшье метеоритна бодосууд элбэг юм. Метеоритна томо бодосуудай унахада, тон ехэ космическа үүлэнүүд бии болодог, юртэмсын эндэ тэндэнь тиимэ үүлэнүүдэй байхые телескопоор мүнөөшье хаража болохо юм. Планетэнүүдһээ холо урид бии болоһон Наран хадаа хүндэлэн ябаха замдаа метеоритна манан руу ороод, бэе тээшээ татажа, метеоритна бодосой замые хубилгажархиһан байгаа. Эсэстэнь, метеоритна хубиханууд Наранай эрхэдэнь орожо, өөрыень тойрон ябадаг хани нүхэсэлнүүд болошоһон байгаа.

Элдэб замаар Нарые тойрожо ябадаг элдэб хэмжээтэй метеоридууд өөр хоорондоо мүргэлдэдэг ба бэе бэеэ татадаг дээрэһээ жэжэнүүдынь үлэмжэ томонууд дээрээ унадаг байгаа. Тиигэжэ тэдэнэй зариманиинь жэжэнүүдэйнгээ аша туһаар томо болодог байжа магад, эсэсэй һүүлдэ олон миллион жэлэй турша соо томо монсогууд—планетэнүүд ба тэдэнэй хани нүхэсэлнүүд, тэрэшэлэн манай Газар ба тэрэнэй хани нүхэсэл һара бии болоһон байгаа.

Газарай түргэн ехэ боложо байха үедэнь унаһан метеоридуудай сохилтонуудһаа, мүн радиоактивна бодосуудһаа дулаанай илгаран гараһан дээрэһээ Газарай гүнзэгы соо угаа ехэ, температура бии болоо, тиихэдэнь метеоритна бодосынь зөөлэржэ эхилээ. Энээнэй эсэстэ үлэмжэ хүндэ бодосууд ба металлнуудынь аажамаар, хэдэн олон миллион жэлэй турша соо Газарай центр уруу орожо, харин хүнгэн шулуун зүйлнүүдынь дээшээ хөөрэн гараһан байгаа.

Метеоритна бодосуудай үлэгдэлнүүд Нарые тойрожо, эрьелдэһээр байдаг. Тэдэнэр заримдаа метеоридууд түхэлтэйгөөр Газар дээрэ (мүн планетэнүүд дээрэ) унадаг, үгышье һаа агаартай үрэлдэн тон дээрэ ябахадаа шатажа, һүниндөө унадаг одонуудые бии болгодог.

Газарай (планетэнүүдэй) доторхи температурын дээшэлхэдэ, тэрэнэй зосооһоо газуудай илгаран гаралга боложо байгаа. Газууд мүнөөшье вулкануудай тэһэрхэдэ гү, али өөрөөшье илгаран гаража байдаг (саратовска газ энээнэй жэшээ боложо үгэнэ). Газай атомууд ба молекулэнүүд (молекулэ хадаа хэдэн атомуудай химическэ ниилэлдэлгэ мүн) болбол элдэб янзын түргэнөөр хүдэлэн ябадаг, тиихэдээ бэе бэетэйгээ мүргэлдэдэг. (Газай молекулын хүдэлэсэнь тон аалинһаа эхилээд, секундын хэдэн арбаад километр хүрэтэр юм, дунда зэргын хүдэлэсэнь газарай температураһаа ба молекулын нигта сулаһаа болодог). Хүнгэн молекулын дунда зэргын хүдэлэсэнь үлэмжэ хүндэ молекулынхиһээ үлүү ехэ юм. Ехэ температуратай газай молекулэнүүд тон түргэн (секундын 11,2 километрһээ дээшэ) скоростьтой байдаг тула Газарай татасые илаад, юртэмсын тала дайда уруу дэгдэн ябашадаг. Һара дээрэхи хүндэ шанарай хүсэн Газар дээрэхиһээ 6 дахин бага юм, тиимэһээ Һара дээрэхи газуудай молекулэнүүд Һарын татасын һула хадань торонгүй дэгдэшэдэг, тиигэжэ Һара болбол өөрынгөө атмосферые (газ бүреэһые) алдажархиһан байха юм. Меркурий гэжэ бишыхан планетэ мүн тиимэ байдалда орошонхой.

Харин Венера гэжэ планетэ манай Газар шэнги нигта зузаан атмосферэтэй юм; Марс болбол Газарта орходоо холо шэнгэн атмосферэтэй байдаг. Тон томо планетэнүүд—Юпитер ба Сатурн — угаа нигта атмосферэтэй юм, юуб гэхэдэ тэдэнэр ехэ татасатай тула газай тон түргэн молекулэнүүдые алдадаггүй.

Газарые тойроод байгаа атмосферэ гү, али агаар болбол хододоо нэгэ янза бүридэлтэй байгаагүй юм. Газарай ажамидаралай үлэмжэ хожомой үедэнь, Газарай гадар талын бии болоходо, тиигээд удаан хүгжэлтын эсэстэ, Газар дээрэ амидаралай бии болоходо, газ илган гаргадаг бусад зүйлнүүд бии болоо. Газарай ажамидаралай эртын үедэ агаарынь уһанай ууралһаа, углекислотаһаа, мүн нэгэатомта газуудһаа (ксенон, криптон, аргон, неон г. м. газуудһаа) бүридэһэн байгаа, харин хожомынь углекислотагай ехэнхинь агаарые кислородоор баяжуулһан ногоон ургамалнуудаар шэнгээгдэн абтаа юм, тиигээд хүрьһэн соохи бактеринүүдэй хүсөөр азот сүлөөржэ, агаар хадаа азодоор баяжаа юм. Гайхамшагта советскэ эрдэмтэн О. Ю. Шмидт агаарай бии болололгые иигэжэ тайлбарилһан байна.

К. Дмитриев.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июлиин 9. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндуратантай нигта хани харилсаатай ябажа, нютагай шэнжэтэй байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөөд, дайсанай хүнүүд ба техникые гээлтэ хоролтодо оруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд, тэрэшэлэн Арадай армиин зенитнэ артиллери июлиин 9 дэ дайсанай 10 шахуу самолёдые унагаагаа.

Корейскэ Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, июлиин 9. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин Главна командованиин дамжуулһан мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Дайнай ябуулгануудые зогсоохо тухай хэлсээ хэхэ зорилгоор, Корейскэ Арадай армиин Главна командованиин ба Хитадай һайндуратанай сэрэгүүдэй командованиин холбооной офицернүүдэй, тэрэшэлэн Нэгэдэмэл нацануудай организациин сэрэгүүдэй Главна командованиин холбооной офицернүүдэй хоорондын даб дээрэхи хэлсээн июлиин 8-да Кэсондо болобо.

Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, июлиин 9. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, генерал Риджуэйн штабай, Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай һайндуратанай командованиин холбооной офицернүүд эбэй хэлсээ хэлгэдэ бэлэдхэхэ зорилгоор үсэгэлдэр уулзаһан байна.

Генерал Риджуэйн штабай холбооной ахалагша офицер полковник Э. Дж. Кинни холбооной ондоо хоёр офицернүүд ба хоёр оршуулгашадтай хамта июлиин 8-най 8 час 22 минутада геликоптёроор ерэжэ, Арадай армиин командованиин зааһан газарта—Кэсонһоо баруун хойно буугаа. Эдэнэр тэрэ дары Кэсон шадар хэлсээ хэхэ газартаа абаашагдаад, генерал Ким Ир Сенэй ба генерал Пын Дэ-хуэйн холбооной 3 офицернүүдтэй уулзаба. Холбооной эдэ офицернүүд эбэй хэлсээ хэхэ даб дээрэхи хэмжээ-ябуулгануудые зүбшэн хэлсэбэ. Хөөрэлдөөниинь амжалтатайгаар хэгдэжэ, үдэһөө хойшо дүүрээ.

Буудалдаа болюулха тухай официальна хэлсээнүүдтэ Корейскэ Арадай армиин зүгһөө генерал Нам Ир (делегациин хүтэлбэрилэгшэ), генерал Ли Сан Чу ба генерал Чан Бион Сан; Хитадай арадай һайндуратанай зүгһөө — генералнууд Дэн Хуа, Се Фан хабаадаха байна.

Риджуэйн штабай делегаци вице-адмирал Чарльз Тернер Джой, генерал-майор Л. Крейги (агаарай сэрэгэй хүсэнүүдһээ), генерал-майор Генри И. Хоудс (американска 8-дахи армиһаа), контр-адмирал Арли Бэрк, генерал-майор Пак Сун Ып гэгшэдһээ бүридэхэ.

Официальна хэлсээнүүд июлиин 10-да эхилхэнь гэжэ мэдээсэгдэнэ. Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратаһай делегадууд болзоото сагтаа Кэсон ошохонь.

Албанида арадай гэгээрэл хүгжэнэ

ТИРАНА, июлиин 10. (ТАСС). Гэгээрэл ба культура хадаа Албаниин үргэн олон арад ниитын хэрэг болоо.

Дайнай урда тээ 643 эхин һургуулинууд бии байһан аад, энэ жэлдэ тус орон дотор 2019 эхин һургуулинууд ажаллана. 1938 онойхитой сасуулхада, багшанарай состав 3,5 дахин ургаа.

Эхин һургуулиин бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуули бэелүүлэгдэжэ, бүгэдэниитын 7 жэлэй һуралсалда шэлжэн орохо условинууд бэлэдхэгдэжэ байна.

Национальна сүлөөрэлгын дайнай үедэ түрэлхидөө гээһэн үхибүүд ба үгытэйшүүлэй үхибүүд тухайда гүрэнэй зүгһөө анхарал табигдана. Үхибүүдэй 11 байшан нээгдээ. 10 мянган үхибүүд гүрэнэй гаргашаар һурана, хүмүүжүүлэгдэнэ.

1946 ондо хэгдэһэн һургуулиин реформо гэгээрэлэй системые шэнэ, улам үндэр идеологическа хэмжээндэ үргөө.

Иранай дотоодын хэрэгүүдтэ англо-иранска хамаархалга туша[...]

ТЕГЕРАН, июлиин 9. (ТАСС). «Кейхаб» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Гаагадахи Уласхоорондын сүүдэй гаргаһан шиидхэбэри тухай мэдээсэл абаһанайнгаа һүүлээр, Иранай премьер-министр Мосаддык Хузистан провинцида байгаа Иранска национальна нефтяной компаниин саг зуурын правлениин түрүүлэгшэ инженер Базаргантай ба Иранай нефтяной промышленностиие национализацилха Хуули бэелүүлхэ холимол комиссиин секретарь — меджлисэй депутат Маки гэгшэтэй телефоноор ба телеграфаар харилсаа. Уласхоорондын сүүдэй гаргаһан шиидхэбэриие анхаралдаа абахагүй, харин нефтяной промышленностиие национализацилха ябуулгаяа улам эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхэ тухай за[...]ралта үгөө.

ТЕГЕРАН, июлиин 9. (ТАС[С]). «Журналь де Тегеран» газе[т] тэмдэглэһэнэй ёһоор, нефтян[ой] промышленностиие национали[за]цилха Хуули бэелүүлгые хин[а]х меджлисэй холимол комисс[иин] секретарь, меджлисэй депутат М[аки] Гаагадахи Уласхоорондын с[үү]дэй шиидхэбэритэй дашарамд[уу]лан иигэжэ мэдүүлбэ:

Англиин хэрбээ хүсэ хэрэгл[э]гэжэ һэдээ һаань, бидэнэр [...] миллион иранецуудай, тэрэшэл[эн] мусульманска оронуудай ба бү[гэ]дэниитын эб найрамдал сахих[а] хүсэдэг бүхы нацануудай дэмж[э]гэтэйгээр эсэргүүсэхэ байнабди».

Мексикано-советскэ хани барисаанай һара

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 9. (ТАСС). Мексикано-советскэ хани барисаанай һара үнгэргэгдэжэ дүүрээ.

Һарын турша дотор Советскэ Союз тухай олон лекцинүүд ба митингнүүд, кино харалган ба фотовыставкэнүүд эмхидхэгдэбэ.

Һарые үнгэргэлгэтэй дашарамдуулан, мексикано-советскэ институдай орган «Культура Совьетика» болбол Советскэ Союзай ту[ha]лалтанууд тухай тусхай номер га[р]габа. Мексиканскэ профсоюзн[уу]д, культурна, эхэнэрнүүдэй ба залу[у]шуулай организацинуудһаа аб[таа]һан амаршалгын олон тоото тел[е]грамманууд журналда толилогдо[о]. Тэдэнэр Советскэ Союзтай ниг[та] харилсаатай байха гэһэн мексика[н]ска арадай хүсэлые мэдүүлнэ.

Италиин 6 миллион үлүүтэй хүн гар табяа

РИМ, июлиин 9. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй Итальянска национальна комитет 5 гүрэнүүдэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгын дүнгүүд тухай түрүүшын мэдээс[эл] толилоо.

Ороной 47 провинцинуудта[хи] 6.094.663 хүн Эб найрамдала[й] Пакт баталуулха тухай Хандалг[а]да гар табяад байна.

Вьетнамска арадай шэн зоригто басаган

ШАНХАЙ, июлиин 9. (ТАСС). Шэн зоригто партизанка Нгуен Тхи Дин тухай «Национальна абаралга» газетэдэ толилогдоһон расскасые Вьетнамска информационно агентство дамжуулба. Хойто Вьетнамай Сон-Тай провинцида алдарта партизанка Нгуен Тхи Динийе хүнүүд бүгэдөөрөө таниха юм. 16 наһатай ябахадаа энэ басаган хүдөөгэй залуу эхэнэрнүүдэй союзай гэшүүн болоо.

Сон-Тай провинцида француузуудай аюулаар занахада, Нгуен бусад партизануудтай хамтадаа дайсанда эсэргүүсэн эрэлхэгээр тэм[сэ]сээ. Уданшьегүй эхэнэрнүүдэй пар[]тизанска отрядые байгуулжа, да[й]саниие олон улаа добтолоо.

Эхэнэрнүүдэй дунда эдэбхитэй[]гээр хүдэлмэрилһэнэй ба дайшал[]хы габьянуудые харуулһанай т[ү]лөө Нгуен Тхи Дин «Дайшалх[ы] габьянуудай түлөө» медаляа[р] шагнагдаһан ба эхэнэрнүүдэй ко[н]грессэй хүндэтэ гэшүүн болон һу[]гагдаһан байна.

Вьетнамска арадай шэн зориг[то] басаган дайшалхы пост дээрээ һа[]наһа бараба.

Монтевидеодо бүгэдэниитын забастовко болоо

МОНТЕВИДЕО, июлиин 9. (ТАСС). Горючи, спирт, цемент үйлэдбэрилхэ ба хубаахэ асуудалнуудые эрхилдэг национальна управлениин эсэргүүсэн бодоһон хүдэлмэришэдтэй нэгэн һаналтай байһанай тэмдэг болгон, һаядаа Монтевидеогой ажалшад 24-часай бүгэдэниитын забастовко хоёрдохёо хэбэ. Национальна управлениин хүдэлмэришэд салин дээшэлүүлхын ба ажалай условинуудые һайжаруулхын түлөө хоёр неде[]лиин турша дотор тэмсэжэ байна[].

Бүгэдэниитын забастовко горо[]дой олон предприятинууд дээр[э] дэлгэрээ, портдо ашаа тээхэ б[а] ашаа буулгаха хүдэлмэри һаатаа. Монтевидеодо городской транспор[т] ябахаяа болёо. Забастовкодо ти[]пографска хүдэлмэришэдэй хабаа[]даһан ушарһаа, июлиин 6-да нэгэ[]шье газетэ гараагүй.

Францийн ажалшад США-гэй компартиин хүтэлбэрилэгшэдые сүлөөлхэ эрилтэ табина

ПАРИЖ, июлиин 9. (ТАСС). США-гэй коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдые мүрдэлгэдэ эсэргүү ажалшадай протестын хүдэлөөн Франци дотор ургажа байна.

«Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Витри-на-Сене городто профсоюзна эдэбхитэдэй ба предприятинуудай делегадуудай суглаан болобо, американска компартиин хүтэлбэрилэгшэдые түрмэдэ хааһан тушаа протестын резолюци тус суглаан дээрэ абтаа.

Американска коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэдые сүлөөлхэ гэжэ эриһэн бэшэгтэ гар табилга бүхы Франци дотор ябуулагдажа байна.

Риджуэйн штаб Хитад тухай тагнуулай мэдээнүүдые суглуулна

ПРАГА, июлиин 8. (ТАСС). Токиодохи генерал Риджуэйн штаб Зүүн-Хойто Хитадай сэрэгэй ба гражданска объектнүүд тухай мэдээнүүдые саг үргэлжэ суглуулжа байна гэжэ Телепресс агентствын Гонконгско корреспондент мэдээсэнэ. Энэ зорилгоор Риджуэйн штаб японско правительственна органуудые ашаглана. Риджуэйн гуйлтаар, Иосидын правительство болбол урдань Зүүн-Хойто Хитадта интересүүдтэй байһан транспортна компанинуудтай хэлсээ хэбэ. Тэдэ компанинууд Маньчжуридахи ба Хойто Хитадтахи түмэр замууд, хүүргэнүүд гэхэ мэтын транспортна түхеэрэлгэ тухай тодорхой элидхэлнүүдые бэлэдхэхэ байна.

Полицейскэ резервнэ корпусой тагнуулай таһаг Маньчжурида ба Хойто Хитадта урдань байһан японско сэрэгэй аэродромуудай хэмжээ ба хүүргэнүүд тухай тодорхой элидхэлые Риджуэйн штабта үгэбэ.

Монгол Арадай Республикын 30 жэлэй ой

(Түгэсхэл)

сүлөөлхэ хэрэгтэнь монгол арадта туһалаад, гүрэнэй засаг тогтоохо, ажахы ба культураяа хүгжөөхэ ябадалдань мүн лэ ехэ туһаламжа үзүүлээ. Харилсан туһалалсаха тухай 1936 ондо баталагдаһан советско-монгольско протокол МНР-эй хүгжэлтэдэ гайхамшаг үүргэ дүүргээ. Имагтал Советскэ Союзай һайн һаналай тон ехэ экономическа ба культурна туһаламжын ашаар Монгол Арадай Республика өөрынгөө хүгжэлтэдэ ехэ илалтануудые туйлаһан байха юм. Монгол арад энэ туһаламжые сэхээр сэгнэжэ ба хододоо һанажа ябадаг, советскэ арадта үнэн сэдьхэлэйнгээ баясхалан хүргэдэг юм. 1940 ондо МНР-эй X съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ маршал Чойбалсан иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Манай парти хэнэй туһаламжаар 19 жэл соо дайсадые илажа ябааб, хэнэй туһаламжаар ургажа ба бэхижэжэ ябааб гэжэ асуугаа һаа, эдэ бүгэдэ хадаа Советскэ Союзай агууехэ туһаламжаар бэелүүлэгдээ, энэ хадаа манай арадай хани барисаан ба зол жаргал тухай бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождь ба багша, манай эгээл үнэн сэхэ хани нүхэр Сталинай саг үргэлжын анхарал оролдолгын аша үрэ мүн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй».

Дэлхэйн хоёрдохи дайн болбол СССР МНР хоёрой хани барисаанай ехэ шалгалта болоһон байна. Энэ дайн хадаа эдэ хоёр гүрэнүүдэй арадуудай ниитэ интересүүдтэй байһаниие элирүүлээ. Монгол арад болбол империализмын добтолгоһоо өөрынгөө ороние хамгаалхаһаа гадна, гартаа буу барижа бүгэдэниитын эб найрамдалые сахихаар хэзээдэ бэлэн байһанаа харуулаа. МНР болбол дайнай бүхы үе соо Советскэ Союзда али болохо туһаламжа үзүүлжэ байгаа. Монголой ажалшад өөһэдынгөө зөөреэр танкова бригада, авиационно эскадрили байгуулжа, Советскэ Армида үгэһэн, олон мянган толгой моридые ба малые бэлэглэһэн байха юм. Монгол Арадай Республика өөрынгөө договорно уялгые бэелүүлэн, империалистическэ Японидо эсэргүүгээр Советскэ Союзтай хамга дайлалдаһан байна. Маршал Чойбалсанай сэрэгүүд советскэ сэрэгшэдтэй хамта ябажа, японско сэрэгүүдые бута сохилсоо һэн.

Германска фашизмын ба империалистическэ Япониин хара муухай хүсэнүүдые бута сохилгодо хабаадалсан, МНР-эй нэрэ хүндэнь улам ургаһан байна. МНР хадаа Нэгэдэмэл нацануудай организацида хабаадахал ёһоороо хабаадаха дүүрэн эрхэтэй юм. Зүгөөр, американо-английска империалистнууд ба тэдэнэй дахуулнууд арадай-демократическа Монголые энэ организацида оруулха дуратай байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр монгол арад оройнгоо экономико ба культурые саашадань дэбжүүлхын тула амгалан ажалаа эрхилжэ байна. 1946 оной февральда Советскэ Союзай ба Монгол Арадай Республикын хоорондо баталагдаһан хани барисаан ба харилсан туһалалсалга тухай договор, экономическа ба культурна хани харилсаан тухай хэлсээн монгол арадта ехэ удхашанартай.

1947 оной декабрьда МНРП-гэй XI съезд боложо, арадай ажахые хүгжөөхэ 1948—1952 онуудай (табанжэлэй) түсэб баталан абаа. Энэ түсэб хадаа ороной экономикые ба оборонно шадабариие улам дээшэлүүлхэ, монгол арадай ажабайдалай культурна ба материальна хэмжээе ургуулха юм. Мүнөө энэ табанжэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Монгол арад, эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудтай хамта, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Монгол Арадай Республика хадаа Советскэ Союз түрүүтэй эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерьта байна. Тэрэ болбол арадуудай хоорондын хани харилсаае ба эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно.

Сүлөөтэ республикынгаа тогтоһонһоо хойшо гушан жэлэй ойе тэмдэглэжэ байгша монгол арад хадаа арадай революционно-партиингаа ударидалгаар, агууехэ Советскэ Союзай туһаламжаар социализм байгуулха замаар урагшаа найдамтай дабшажа ябана.

Д. УЛЫМЖИЕВ.

Харюусалгата редактор **Б. А. ОЧИРОВ.**

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Москва шадар немецкэ сэрэгүүдые бута сохилго», (12, 14 часуудһаа). «Булад солдат» (16, 18, 20, 22 часуудһаа), «Кубанска хасагууд» (23 час 30 минутаһаа).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Лермонтов» (11, 13 часуудһаа), «Волочаевска үдэрнүүдтэ» (15, 17, 19, 21 часуудһаа), «Минии инаг дуран» (23 часһаа).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03635. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000